

KOBİ'LERİN FİNANSMANINA YÖNELİK PROGRAMLAR: SEÇİLMİŞ ÜLKELER VE TÜRKİYE KARŞILAŞTIRMASI¹

Kutay ŞENEL², Levent Yahya ESER³

Öz

Küçük ve orta ölçekli işletmeler ülkelerin ekonomik gelişiminde önemli bir etkiye sahiptir. Devletlerin kamu hizmetlerini finanse etmek için elde ettiği kaynakların bir kısmı KOBİ'lere destek amacıyla ayrılmaktadır. KOBİ'lere yönelik sağlanan bu destekler ekonomik büyüme ve istihdamın artırılması, yenilikçilik ve rekabetçiliğin teşvik edilmesi gibi hedeflere ulaşmada katkı sağlamaktadır. KOBİ'lerin gelişimlerinin her aşamasında kritik bir öneme sahip olan bu destekler KOBİ'lerin performanslarını iyileştirmelerine olanak sağlamaktadır. Bu çalışmanın amacı Türkiye ve ele alınan ülkelerde KOBİ'lerin finansmanını karşılaştırarak Türkiye için bir politika çıkarımı yapabilmektir. Bu amaçla hazırlanan çalışmada öncelikle KOBİ kavramına değinilmiş ardından KOBİ'lerin finansmanı hakkında bilgi verilmiştir. KOBİ finansmanında ele alınan ülkelerdeki uygulamalara yer verildikten sonra karşılaştırma yapılmıştır. Çalışmada Türkiye'nin KOBİ'lere yönelik finansal becerilerin geliştirilmesi ile finansal piyasalarda şeffaflığı artırmaya yönelik programlarda yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda başarılı ülke örneklerinden faydalanarak programlar geliştirilmesi, uzun vadeli bir KOBİ stratejisi oluşturulması ve bir KOBİ Bakanlığı kurulması önerilerinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: KOBİ, Finansman, KOBİ Politikaları, KOBİ Destek Programları

JEL Sınıflandırması: G20, M20, L50

PROGRAMS FOR SME'S FINANCE: A COMPARISON OF SELECTED COUNTRIES AND TÜRKİYE

Abstract

Small and medium-sized enterprises have a significant impact on the economic development of countries. Some of the resources obtained by governments to finance public services are allocated to support SMEs. This support for SMEs contributes to achieving objectives such as increasing economic growth and employment, promoting innovation and competitiveness. These supports, which have a critical importance at every stage of SMEs' development, enable SMEs to improve their performance. The study aims to compare the financing of SMEs in Türkiye and the countries under consideration and to draw policy implications for Türkiye. In the study prepared for this purpose, firstly, the concept of SMEs is mentioned and then information about the financing of SMEs is given. After giving information about the practices in the countries considered in SME financing, a comparison is made. The study concludes that Türkiye is inadequate in programs to develop financial skills for SMEs and to increase transparency in financial markets. In this direction, it is suggested that programs should be developed by making use of successful country examples, a long-term SME strategy should be developed and a Ministry of SMEs should be established.

Keywords: SME, Financing, SME Policies, SME Support Programs

JEL Classification: G20, M20, L50

¹ Bu makale "KOSGEB Desteklerinin Seçilmiş Ekonomik Göstergeler Üzerindeki Etkileri: Düzey 2 Bölgeleri İçin Panel Veri Analizi" isimli doktora tezinden türetilmiş bir çalışmadır.

² Dr. Kutay ŞENEL, KOSGEB Giresun Müdürlüğü, kutay.senel@kosgeb.gov.tr, ORCID: 0000-0002-6635-6275

³ Prof. Dr. Levent YAHYA ESER, Karadeniz Teknik Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü, leventyahyaeser@gmail.com, ORCID: 0000-0002-9293-8957

Makalenin Geliş Tarihi (Received Date): 18.03.2024

Yayına Kabul Tarihi (Acceptance Date): 08.10.2024

Araştırma Makalesi

Şenel, K. ve Eser L.Y. (2024). KOBİ'lerin Finansmanına Yönelik Programlar: Seçilmiş Ülkeler ve Türkiye Karşılaştırması. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 45, 43-62.
<https://doi.org/10.18092/ulikidince.1454715>

1. Giriş

KOBİ'ler yenilikçi yapılarıyla milli gelir ve istihdama katkıda bulunmaktadır. Sanayi Devrimi sonrasında endüstrileşmenin artması ve ardından modern ekonomilerin şekillenmesiyle birlikte KOBİ'lerin rolü giderek artmıştır. Büyük şirketlere kıyasla pazar değişikliklerine ve müşteri taleplerine daha hızlı yanıt verebilme kabiliyetleri KOBİ'lerin ekonomik büyümede kritik bir rol üstlenmelerine yol açmıştır. Dünya Bankası'na göre işletmelerin %90'ından fazlasını oluşturan KOBİ'ler istihdamın %50'sini ve milli gelirin %40'ını meydana getirmektedir (World Bank, 2019).

Milli gelir, ihracat ve istihdam artışı gibi makroekonomik göstergeler üzerindeki olumlu etkileri KOBİ'leri ülkelerin ekonomi politikalarının önemli bir bileşeni haline getirmektedir. Ancak ülke ekonomisindeki önemlerine kıyasla KOBİ'ler genellikle finans, bilgi ve sermayeye erişimde zorluklarla karşılaşmaktadır. KOBİ'lerin karşılaştıkları sorunları gidermek için kullanılan devlet destekleri genellikle finansal, eğitim ve danışmanlık gibi alanlara odaklanmaktadır. Finansal destekler KOBİ'lerin likidite sorunlarını çözmelerini sağlarken eğitim ve danışmanlık destekleri ise KOBİ'lerin kapasitelerini geliştirmelerine yardımcı olmaktadır. Ekonominin geliştirilmesinde stratejik bir araç olan bu desteklerin katkısı da ülkelerin ekonomik yapısı ve sektör dağılımına bağlı olarak çeşitlilik göstermektedir. Bu nedenle ülkelerin sunduğu desteklerin doğru stratejik planlamayla uygulanması hem kamu hesap verebilirliği hem de devlet yardımlarının etkisini artırmak için gereklidir.

Literatürde KOBİ politika ve programlarının etkisinin değerlendirilmesini içeren çalışmalar 1960'lı yıllarda artmaya başlamıştır. 1970'lerin ortalarında ise azalan kaynakların daha verimli kullanımı üzerine odaklanılarak bu çalışmalar gelişmiştir. 1980'lerin başlarında büyük işletmelerin lider rolüne vurgu yapılırken, 1990'larda KOBİ'lerin ekonomi üzerindeki etkisi önem kazanmıştır. 2000'lerin başında ise KOBİ'lerin ülkelerin büyümesi için kritik bir rol oynadığı kabul edilerek bu alandaki politikalar da belirginleşmiştir. Günümüzde KOBİ'lere yönelik destek programlarının analiz edilerek kamu kaynaklarının kullanımında etkinliğin sağlanması önemlidir. Bu sayede politika yapıcılar KOBİ'lerin başarısını artırmak için gereken adımları belirlemede daha etkili bir rol üstlenebilir.

Ülkeler ekosistemlerinin özellikleri, kurumsal koşullardaki çeşitlilik ve politika tercihlerine bağlı olarak KOBİ politikalarında farklı yaklaşımlar benimsemiştir. Bu politikaların ortak amacı, KOBİ'leri desteklemek olmasına rağmen finansman mekanizmaları ve uygulama stratejileri çeşitlilik gösterebilmektedir. Kamu ile risk paylaşımı, alternatif finansman araçlarının çeşitlendirilmesi, finansal becerilerin geliştirilmesi ve dış finansman ihtiyacının/maliyetinin azaltılması gibi başlıklar altında ele alınabilen bu programlar KOBİ'lerin büyüme, inovasyon ve sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmalarını desteklemektedir.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye ve seçilmiş ülkelerde KOBİ'lerin finansmanına ilişkin uygulanan programların karşılaştırmasını yaparak Türkiye için çıkarımlarda bulunmaktadır. Bu amaçla hazırlanan çalışmada öncelikle KOBİ kavramına değinilmiş, ardından KOBİ'lerin finansmanı hakkında bilgi verilmiştir. Daha sonra OECD ülkeleri arasında yer alan ve KOBİ politikaları strateji, eylem planı ve geniş politika çerçevesinde farklılaşan Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık, Fransa, Güney Kore, Hollanda, Japonya ve Türkiye'de KOBİ finansman uygulamalarına yer verilerek karşılaştırma yapılmış ve Türkiye için çıkarımlarda bulunulmuştur.

2. KOBİ Kavramı

Küçük ölçekli imalat ve zanaatkar işletmelerinin erken sanayileşmedeki etkileyici rolüyle birlikte KOBİ'ler dünya genelinde yaşanan ekonomik gelişmelerle birlikte değişimin temel unsuru olmuştur (Yıldız, 2019:21). Büyük işletmelere göre beşeri, finansal ve teknolojik kaynakları daha sınırlı olan KOBİ'lerin yüksek esneklik ve yenilik kapasiteleri ekonominin merkezinde olmalarını sağlamıştır (Raymond ve Croteau, 2006: 1012-1013). Bu durum ulusal, bölgesel ve küresel düzeyde daha fazla önem kazanan KOBİ'leri sanayileşmenin itici gücü haline getirmiştir (Deaconu vd., 2012:102). KOBİ'ler ülkelerin gayri safi milli hasılasının yapısını etkileyerek ekonomik büyümeye önemli bir

katkı sağlamaktadır (Zafar ve Sadat, 2017:1). Büyük işletmelerin yeterli istihdam yaratamaması işsizlik sorununun çözümünde de KOBİ'lere önemli roller yüklemektedir (Bouazza, 2015:9-10). KOBİ'ler emek yoğun olduklarından, bir bölgedeki ekonomik faaliyetlerin daha eşit dağılımına katkıda bulunabilecekleri ve büyük şehirlere göç akışını yavaşlatacaklarından daha küçük şehir merkezlerinde ve kırsal alanlarda başarılı olma olasılıkları daha yüksektir. Dolayısıyla KOBİ'lerin büyük firmalara kıyasla daha adil bir gelir dağılımını teşvik edebileceği söylenebilir (Kayanula and Quartey, 2000). Bunun yanı sıra yeni alanlara yatırım yaparak teknoloji transferini devam ettirmeleri inovasyon sürecinde başarılı bir rol üstlenmelerine yol açmaktadır (Amoah ve Amoah, 2018:153). Özellikle küresel mali krizin ardından ekonominin canlandırılması için rekabetçi teknolojiyle donatılmış KOBİ'lerin desteklenmesi daha da önem kazanmıştır (Jun vd. 2013:1003).

Ülkelerin KOBİ politikalarını yürütmesi ve destek programlarını doğru bir şekilde kullanılması için hangi işletmelerin KOBİ olduğunun belirlenmesi önemlidir (European Commission, 2015: 31). Ancak ülkelerin farklı ekonomik, sosyal, demografik ve politik yapılarının bulunması KOBİ'lerin nasıl tanımlanacağı konusunda dünya genelinde ortak bir kabulün oluşmasını zorlaştırmaktadır (Yüksel ve Oskay, 2013: 3). Uluslararası bir tanımın olmaması OECD raporlarında da görülmektedir. Bir işletmenin küçük ve orta ölçekli olması ülkenin ekonominin büyüklüğüne göre değişmektedir. Bununla birlikte ülkeler arasında farklılaşan veri toplama uygulamalarının karşılaştırılmasına olanak sağlanması amacıyla OECD, 249 kişiye kadar istihdam sağlayan işletmeleri KOBİ olarak tanımlamaktadır (OECD, 2017: 4).

KOBİ'lerin belirlenmesinde en yaygın kullanılan kriterler arasında işletmede istihdam edilen personel sayısı, işletmenin yıllık ciro düzeyi ve toplam sermaye miktarı yer almaktadır (Taş ve Özcan 2015:23). Avrupa Birliği de bu kriterlere göre KOBİ'leri 250 kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık cirosu 50 milyon euro veya mali bilançosundan herhangi biri 43 milyon euro'yu aşmayan işletmeler olarak tanımlamıştır. Çalışmada seçilmiş ülkeler arasında yer alan Almanya, Birleşik Krallık, Fransa ve Hollanda Avrupa Birliği'nin ortaya koyduğu bu tanıma benimsemiştir (European Commission, 2003: Madde 2). Amerika Birleşik Devletleri'nde ise KOBİ yerine 500'den az kişi çalıştıran işletmeleri tanımlamak amacıyla küçük işletme ifadesi kullanılmaktadır (Small Business Administration, 2023). Güney Kore'de, bağımsız olarak toplam varlıkları 500 milyar Güney Kore Wonu'nu geçmeyen işletmeler KOBİ kategorisine girmektedir (Ministry of SMEs and Startups, 2023). Japonya'da ise KOBİ tanımı sektörler arasında farklılık göstermektedir. Japonya'da imalat sektöründe bir işletmenin KOBİ olarak kabul edilebilmesi için sermaye miktarı 300 milyon Yen'in altında olmalı ve çalışan sayısı 300'ü geçmemelidir (SME Support Japan, 2023). Türkiye'de ise 250 kişiden az çalışanı istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri 500 milyon lirayı aşmayan işletmeler KOBİ olarak tanımlanmaktadır (Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler Yönetmeliği, 2023: Madde 4). Dolayısıyla KOBİ'ler için bütün dünyada geçerli ortak bir tanımlama yapılamamaktadır. Bu farklılık da dikkate alınarak seçilmiş ülkelerde KOBİ'lerin karşılaştırılması amacıyla girişim sayısı ve istihdamlarına ilişkin istatistiki bilgiler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1: Seçilmiş Ülkeler ve Türkiye'de KOBİ'lerin Girişim Sayısı ve İstihdamdaki Yeri (2020)

	KOBİ Sayısı	KOBİ Oranı (%)	KOBİ İstihdamı	Toplam İstihdamdaki Oranı (%)
Almanya	2.464.010	99,56	16.726.000	56,90
Amerika Birleşik Devletleri	4.215.610	99,38	36.517.800	42,12
Birleşik Krallık	2.950.710	99,84	10.829.100	53,57
Fransa	3.043.850	99,83	8.352.720	51,64
Güney Kore	7.286.000	99,88	17.541.000	81,28
Hollanda	1.350.900	99,86	3.855.220	65,02
Japonya	2.803.190	99,60	17.359.200	55,01
Türkiye	3.023.150	99,85	10.884.600	73,61

Kaynak: (OECD, 2023; KOSME, 2023).

Tablo 1 seçilmiş ülkelerde büyük işletmelerin oranının oldukça düşük olduğunu ve işletmelerin çoğunluğunu KOBİ'lerin oluşturduğunu göstermektedir. Bu ülkeler arasında en yüksek KOBİ sayısı ve oranı Güney Kore'de bulunmaktadır. KOBİ'ler seçilmiş ülkelerde iş gücünün büyük bir kısmını istihdam etmektedir. Güney Kore ve Türkiye'de KOBİ'lerin toplam istihdama katkısı %70'in üzerindedir. KOBİ'lerin seçilmiş ülkelerdeki istihdam oranındaki farklılıklar ise ülkelerin ekonomik yapısı, sektörel gelişimi ve işletme büyüklüğü gibi faktörlerden kaynaklanabilmektedir.

Ülkeler arasında KOBİ tanımlamalarının farklılık göstermesi genellikle o ülkenin ekonomik yapısı, endüstriyel gelişmişlik düzeyi, istihdam düzeyleri ve pazar potansiyelleri gibi faktörlere göre değişebilmektedir. Ekonomik katkıları ülkelerarası farklılık gösteren KOBİ'lerin desteklenmesi için her ülkenin kendi KOBİ politikasını oluşturması ekonomilerinin gelişmesi için kritik öneme sahiptir.

3. KOBİ'lerin Finansmanı

Keynes devletin ekonomide daha aktif bir rol oynaması gerektiğini savunmuş ve kaynak dağılımı, tam istihdam ve fiyat istikrarı sağlamak için müdahaleci politikalar geliştirmiştir (Keynes, 1967). Piyasa başarısızlıklarının temel nedenleri arasında aksak rekabet, kamusal malların ve dışsallıkların varlığı, bilgi eksiklikleri ve ekonomik istikrarsızlıklar yer almaktadır (Stiglitz, 1994:88). Piyasa başarısızlıklarının çoğu, belirli bir ekonomik faaliyetteki özel ve sosyal faydaların yapısı arasındaki uyumsuzluğu yansıtmaktadır. Sanayi politikası açısından bu başarısızlıklar pozitif dışsallıklar ve bilgi asimetrileriyle bağlantılıdır. Bu durum, özel yatırımların toplumsal olarak arzu edilen seviyelerin altında kalmasına yol açabilmektedir (Warwick, 2013: 20). Dolayısıyla devlet ekonomik kalkınmayı sağlamak için maliye politikası araçlarıyla ekonomiye müdahale etmektedir. Böylece sermaye birikimini artırarak yatırım düzeyini ve bileşimini etkiler, girişimciliği destekler ve özel sektörü teşvik etmektedir (Ataç, 1999: 272-274). KOBİ'lerin finansmanı da devletlerin piyasa başarısızlıklarına müdahale etmek amacıyla kullandığı bir araçtır (OECD, 2022a:77).

KOBİ'lere finansman sağlanması, işletmelerin ve iş gücü piyasasının büyük bir bölümünü temsil etmesine rağmen finansmana sınırlı erişimlerinin olmasına dayanmaktadır (Kersten vd., 2017: 331). Bu kapsamda devletlerin uyguladıkları KOBİ politikalarının temel amacı mevcut KOBİ'leri korumak ve güçlendirmektir (Dahlstrand ve Stevenson, 2010: 4). Özellikle 1960'ların sonrasında ticaretin serbestleştirilmesinin etkisiyle KOBİ'lere yönelik destekler önemli endüstriyel politika araçları haline gelmiştir (Aydın, 2007: 116). Bu politikalar ekonomik davranışın temel belirleyicisi olmakla birlikte KOBİ'ler üzerinde doğrudan ve dolaylı etkiler yaratmaktadır (Acs and Szerb, 2010: 2). Ayrıca KOBİ'lerin finansman kararları yatırım kararlarının belirlenmesinde kritik öneme sahip olmakla birlikte dış finansman kaynaklarına erişimde verimli yatırım fırsatlarından yararlanma kabiliyetini önemli ölçüde etkilemektedir (Ferrando ve Ruggieri, 2015:3).Devletin temel rolü etkin bir düzenleyici çerçeve oluşturarak finansal ortamı yönlendirmektir. (International Finance Corporation, 2017:43). Devlet destekleri piyasa başarısızlıklarını ele alarak ve pozitif dışsallıkların bulunduğu durumlara odaklanarak etkili bir şekilde uygulanmalıdır (International Finance Corporation, 2010: 84). KOBİ'lere yönelik etkili politika müdahaleleri geliştirmek için de KOBİ'ler hakkında doğru ve kapsamlı bilgiye sahip olmak önemlidir. KOBİ'lerin finansman sorununun çözümü için uygun müdahale türlerinin ve bu müdahalelerin etkisinin değerlendirilmesi gerekmektedir (Abraham and Schmukler, 2017:4). Dolayısıyla Kredi garantileri, risk paylaşımı ve kapasite iyileştirmelerini içeren devlet müdahaleleri piyasa taleplerine zamanında ve uygun maliyetli olarak cevap verecek şekilde özenle planlanmalıdır (International Finance Corporation, 2010: 84). Sermaye piyasası kısıtlamalarının hafifletilmesi de KOBİ'lerin yönetim becerilerini artırmalarını, iş uygulamalarını geliştirmelerini, işgücü maliyetlerini azaltmalarını ve resmi işlem prosedürlerini kolaylaştırmaktadır (Grimm ve Paffhausen, 2015:71).

KOBİ'ler yaşam döngülerinin her aşamasında finansmana olan gereksinimlerini sürdürmektedir. (OECD, 2019a: 181). Özellikle kuruluşlarının ilk aşamasında KOBİ'ler gerekli bilgiye sahip olmadıklarından ve yüksek bir başarısızlık riskiyle karşı karşıya olduklarından özsermaye'ye daha fazla bağımlıdır. Kuruluş aşamasını tamamladıktan sonra ise yabancı kaynak arayışına yönelirler. Büyüdükçe başarılarından kaynaklanan teminat avantajlarıyla güçlenerek finansörlerin güvenini

kazanırlar. Olgunlaştıkça finansal performansları güçlenmekte olan KOBİ'lerin banka kredileri, ticari krediler ve risk sermayesi gibi dış finansman kaynaklarına erişimleri artmaktadır (Rao vd. 2021:4). Ancak KOBİ'ler finansmana erişimde yapısal engellerle karşılaşmaktadır. Arz tarafında yer alan piyasa engelleri finans kuruluşları ve KOBİ'ler arasındaki bilgi asimetrisi ve finans kuruluşlarının yüksek işlem ve borçlanma maliyetleridir. Talep tarafında yer alan engeller ise fon sağlayıcılara ve yatırımcılara teminat olarak sunulacak teminat eksikliği, sahiplerinin veya yöneticilerinin yetersiz finansal becerileri ile finansman seçenekleri hakkında bilgi ve farkındalık eksikliği yer almaktadır. Dolayısıyla ülkeler KOBİ'lerin dış finansmana ihtiyaç duyması nedeniyle banka finansmanını güçlendirmenin yanı sıra finansman yöntemlerini çeşitlendirilmesini benimseyen politikalar geliştirmiştir (OECD, 2019a: 183). Bu kapsamda bilgi asimetrisi ve ahlaki tehlike KOBİ'lerin yabancı kaynak elde etme durumlarını etkileyebilecektir (Stiglitz ve Weiss, 1981). Finansal şeffaflık kredi piyasasında bu durumları azalttığı gibi KOBİ'lerin mali performansı üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir (Quintiliani, 2019).

2022-2023 döneminde yüksek enflasyon ve artan girdi maliyetlerinin damgasını vurduğu belirsiz ekonomik ortam ve sonrasında yaşanan kredi koşullarının sıkılaşmasına rağmen KOBİ'leri desteklemek amacıyla devletler çeşitli önlemler almıştır. Bu önlemler arasında acil müdahaleler, ödeme süreçlerini kolaylaştırma adımları ve KOBİ'lerin yatırımlarını devam ettirebilmelerine yönelik finansal kaynakların ve araçların çeşitlendirilmesi gibi daha uzun vadeli girişimler yer almaktadır (OECD,2024:157). Bu kapsamda OECD, KOBİ'lerin finansman ihtiyaçlarını karşılamak üzere önemli bir çerçeve sunmaktadır. Bu ilkelerin temelinde KOBİ'lerin finansmana erişimlerinin kolaylaştırılması, finansal piyasalardaki şeffaflığın artırılması ve alternatif finansman araçlarına erişimlerinin sağlanması gibi unsurlar bulunmaktadır. Bu ilkelerin uygulanması KOBİ'lerin daha iyi finansmana erişmelerini ve faaliyetlerini sürdürebilmelerini desteklemektedir. KOBİ finansmanına ilişkin OECD'nin belirlemiş olduğu ilkeler şunlardır (OECD, 2022b: 6):

- KOBİ'lerin finansman ihtiyaçlarının belirlenmesi,
- Finans piyasalarında şeffaflığın artırılması,
- Alternatif finansman araçlarına ve kanallarına erişmelerinin sağlanması,
- Mali hizmetlere erişimlerinin kolaylaştırılması,
- Finansal becerilerinin ve stratejik vizyonlarının geliştirilmesi,
- Geleneksel banka finansmanına erişimlerinin güçlendirilmesi,
- Kriz zamanlarında finansal dayanıklılıklarının artırılması,
- Alternatif finansman araçlarını destekleyen düzenlemeler yapılması,
- KOBİ'lerin sürdürülebilir finansmanının güçlendirilmesi,
- Ticari işlemlerde ve kamu alımlarında ödemelerin zamanında yapılması,
- Finansman araçları için risk paylaşımı ilkelerinin benimsenmesi,
- Kamu programlarının izlenmesi ve değerlendirilmesi,
- Katılımcılık, maliyet etkinliği ve kullanım kolaylığı sağlayan kamu programlarının tasarlanması,
- Finansmana erişiminin önündeki engellerin azaltılmasında finansal teknolojilerin, fintech kurumlarının ve dijital ilişkilerin rolünden yararlanılmasıdır.

KOBİ'lerin finansman kaynakları arasında devlet destekleri önemli bir role sahiptir. KOBİ'lere yönelik mali destekler hibe, kredi ve kredi garantileri gibi finansal destekleri içermekte iken mali olmayan destekler danışmanlık, iş geliştirme atölyeleri ve yeteneklerini geliştirmeye yönelik teknik yardım gibi hizmetleri kapsamaktadır (Nakku vd., 2020: 5-6). KOBİ desteklerinin ülkeler arasında uygulanmasında çeşitlilik olmasına rağmen finansmana kısıtlı erişimi olan ve iş gücü piyasasının önemli bir kısmını istihdam eden KOBİ'lerin yatırım yapma yeteneklerini artırmak ve performanslarını iyileştirmelerine olanak sağlamak temel hedeftir (Kersten vd., 2017: 331). Bu hedef doğrultusunda uygulanan desteklerde programın süresi, başvuruların kabul veya reddedilme sıklığı, dengeli destek sağlanması ve takdir yetkisinin kullanımı önemli faktörlerdir (United Nations Conference On Trade and Development [UNCTAD], 2004: 14-15). Ayrıca kamu finansmanının

etkilerinin ölçülebilir olması programlarının etkinliği açısından büyük bir öneme sahiptir (Tokila vd. 2008: 587).

Kamu finansmanının yanı sıra piyasa finansmanı da KOBİ'lerin büyüme ve gelişme hedeflerine katkı sağlamaktadır (Hanedar vd., 2014: 106). KOBİ'ler faaliyetlerini sürdürebilmek için kendi öz kaynaklarının yanı sıra en yaygın dış kaynak olarak banka kredilerine başvurmaktadır (Kutlu ve Demirci, 2007:191). Ancak bankaların kredi kaynaklarını genellikle daha güçlü mali yapıya sahip büyük şirketlere yönlendirme eğilimi KOBİ'lerin özellikle ekonomik daralma dönemlerinde finansman kısıtlamalarıyla karşılaşmasına yol açmaktadır (Nassr ve Wehinger, 2015: 90). Bu soruna çözüm olarak bankalar KOBİ'lerden teminat talep etmektedir (Degryse vd. 2019:1). Sınırlı kaynaklara sahip olan KOBİ'ler genellikle bankaların talep ettiği teminat şartlarını sağlayamamaktadır. Bu nedenle ekonomik açıdan uygun projelere sahip birçok KOBİ yatırımlarını ertelemektedir (Brault and Signore, 2019: 2). KOBİ'lerin finansmana ulaşmada yaşadıkları sorunların çözümü amacıyla bankalar alternatif finansman araçlarının sunulmasına katkı sağlamaktadır (Demary vd. 2016: 26). KOBİ'lerin alternatif dış finansmanı dört kategoride değerlendirilebilir. Varlığa dayalı finansman, KOBİ'ler için varlıklarının değerini paraya çevirmek ve geleneksel kredi kanallarından elde edebileceklerinden daha esnek koşullar altında işletme sermayesine erişmek için yaygın bir finansman şeklidir. Alternatif borç, bankalar yerine sermaye piyasasındaki yatırımcıların KOBİ'lere finansman sağlamasıyla geleneksel kredilendirmeden farklılık göstermektedir. Hibrit araçlar, sermaye enjeksiyonuna ihtiyaç duyan ancak borç finansmanına veya öz sermayeye erişimleri sınırlı olan KOBİ'ler için cazip bir finansman biçimidir. Özkaynak finansmanı ise sahiplik payı karşılığında firmalara sağlanan tüm finansal kaynakları kapsamaktadır (OECD, 2015:104-106). KOBİ'lerin banka kredisi dışındaki bu borç finansman araçlarının kapsamının genişletilmesi finansal piyasalardaki şoklara karşı daha dirençli olmalarını sağlayabilir (Nassr ve Wehinger, 2015: 90). Ayrıca KOBİ'lerin alternatif enstrümanlar hakkındaki bilginin düzeyinin artırılmasının yanında finansmana yönelik uzun vadeli stratejik bir yaklaşım geliştirmelerinin desteklenmesi de önemlidir (OECD, 2015:107).

4. Seçilmiş Ülkeler ve Türkiye'de KOBİ'lerin Finansmanı

KOBİ'lerin finansmana erişimi araştırma ve geliştirme, pazarlama ve diğer faaliyetlere yönelik yatırım kapasitelerini geliştirmektedir. Çalışmada ele alınan ülkeler arasında yer alan Almanya ve Güney Kore merkezi hükümet tarafından belirlenen resmi KOBİ stratejilerine sahipken Amerika Birleşik Devletleri, Hollanda, Japonya ve Türkiye'de öncelikleri ve eylemleri belirlemek için yönetim düzenlemelerini içermeyen eylem planları bulunmaktadır. Birleşik Krallık ve Fransa ise KOBİ politikalarını daha geniş politika stratejilerinin bir parçası olarak yürütmektedir (OECD, 2021: 25). Amerika Birleşik Devletleri, Güney Kore, Japonya ve Türkiye KOBİ'lere yönelik özel kuruluşlar aracılığıyla destek stratejilerine odaklanmaktadır. KOBİ'lerin finansmanın incelenmesi amacıyla bu bölümde seçilmiş ülkelerde destek programları ele alınmıştır.

4.1. Almanya

Almanya'nın İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki ekonomik toparlanmasında önemli bir rol oynayan Mittelstand adı verilen küçük ve orta ölçekli işletmeler ülkenin güçlü performansının temelini oluşturmaktadır (Berlemann and Jahn, 2016: 1820). Almanya KOBİ'lerin gelişimine katkı sağlamak amacıyla tüm paydaşlara şeffaf bir şekilde bilgi sağlayan ve çeşitli politika alanlarındaki amaçlarını içeren merkezi hükümetin belirlediği uzun vadeli bir KOBİ stratejisine sahiptir (OECD, 2021:12). Bu doğrultuda Almanya KOBİ'lere yönelik müdahalecilikten uzak durarak koordinasyon rolünü üstlenmiştir (Taş ve Özcan, 2015: 77-78).

Almanya'daki küçük ve orta ölçekli işletmelerin mevcut durumu ve gelecekteki ekonomik beklentilerine yönelik karar veren KOBİ Danışma Kurulu (SME Advisory Board) Federal Ekonomi ve Enerji Bakanlığı'na (The Federal Ministry for Economic Affairs and Energy) bağlı olarak faaliyet göstermektedir (OECD,2021:46). Federal Ekonomi ve Enerji Bakanlığı; Yüksek Teknoloji Başlangıç Fonu, Venture Tech Büyüme Finansmanı, KOBİ'ler için Merkezi İnovasyon Programı ve Alman

Hızlandırıcı programlarını yürütmektedir (OECD, 2022a). Yüksek Teknoloji Başlangıç Fonu (High-Tech Start-Up Fund) yenilikçi start-up'ların finansmanına yöneliktir (Bundesministerium Für Wirtschaft Und Energie, [BMWİ], 2019: 15). Venture Tech Büyüme Finansmanı (Venture Tech Growth Financing) teknoloji odaklı yeni kurulan şirketlerin büyüme aşamasında ihtiyaç duyduğu risk kredisi finansmanını temin etmektedir. KOBİ'ler için Merkezi İnovasyon Programı (The Central Innovation Programme for SMEs), işletmelerin inovasyon kapasitesini artırmayı hedeflemektedir. Alman Hızlandırıcı Programı (German Accelerator) ise start-up'ların uluslararası pazarlara girişine ve küresel faaliyetlerini genişletmelerine katkıda bulunmaktadır (OECD, 2022c). Ayrıca KfW veya Rentenbank gibi kalkınma bankalarından verilen fonlara ek olarak her federal yönetimin kendi programları mevcuttur. Bunun dışında KOBİ'ler Avrupa Birliği programlarına doğrudan başvurarak destek alabilmektedir (Kölling, 2015:385).

4.2. Amerika Birleşik Devletleri

Amerika Birleşik Devletleri'nde küçük işletme politikalarının oluşturulması, uygulanması ve tanıtımından Küçük İşletmeler İdaresi (Small Business Administration) sorumludur. Ayrıca küçük işletme politikalarının uygulanmasında önemli bir rol oynayan kuruluşlar arasında Ulusal Standartlar ve Teknoloji Enstitüsü (National Institute of Standards and Technology), Amerika Birleşik Devletleri İhracat-İthalat Bankası (Export-Import Bank of the United States) ve Azınlık İşletme Geliştirme Ajansı (Minority Business Development Agency) bulunmaktadır (T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2023: 67).

1953 yılında kabul edilen Küçük İşletme Yasası ile ABD Küçük İşletmeler İdaresi küçük işletmelerin gelişimini desteklemek amacıyla bağımsız bir ajans olarak kurulmuştur (U.S. Small Business Administration, 2017: 1-2). Küçük İşletme İdaresi'nin hazırladığı Stratejik Plan küçük işletmelerin gelirlerinin ve iş büyütmelerinin desteklenmesi; başarılı girişimcilik ekosistemlerinin oluşturulması; afetler sonrasında küçük işletmelerin desteklenmesi ve küçük işletmelere hizmet verme kapasitesinin artırılması gibi hedefler ve faaliyetleri içermektedir (OECD, 2021:18).

Küçük İşletmeler İdaresi tarafından farklı programlar yürütülmektedir. Küçük İşletmeler İdaresi tarafından sunulan Küçük İşletme İnovasyon Araştırması Programı (Small Business Innovation Research Program), ar-ge faaliyetlerine yönlendirdiği küçük işletmelerin ticarileşme potansiyellerinin artmasına katkı sağlamaktadır. Küçük İşletme Teknoloji Transferi Programı (Small Business Technology Transfer Program) şirketleri bir ortak araştırma kurumuyla işbirliği geliştirmelerine yönlendirmektedir. Uluslararası Ticaret Kredi Programı (International Trade Loan Program), artan ihracat gelirleri sebebiyle büyüyen veya ithalattan negatif etkilenen işletmelere uzun vadeli finansman sağlarken CDC/504 Kredi Programı (CDC/504 Loan Programme) ticari büyümeyi ve istihdam oluşturmayı desteklemek amacıyla önemli sabit varlıklar için 5 milyon dolar limitli uzun vadeli finansman sağlamaktadır. Küçük işletmelerin deneyimli şirketlerle işbirliği yaparak kapasitelerini geliştirmelerine ise Mentor-Protégé programı destek olmaktadır. İhracat İşletme Sermayesi Kredi Programı (Export Working Capital Loan Program), ihracat yapabilen ve bu ihracatları desteklemek için ek işletme sermayesine gereksinim duyan işletmeleri hedeflemektedir. Nitelikli Küçük İşletme Hisse Senetleri (Qualified Small Business Stocks), belirli nitelikleri taşıyan küçük işletmelerin hissedarlarına, hisselerini satış veya takas ettiklerinde ilgili sermaye kazançlarının büyük bir kısmını vergiden muaf tutma imkanı sağlamaktadır (OECD, 2022c).

4.3. Birleşik Krallık

İşletme, Enerji ve Sanayi Strateji Departmanı (The Department for Business, Energy & Industrial Strategy-BEIS) Birleşik Krallık'ta KOBİ politikalarına odaklanarak koordinasyon rolünü üstlenmektedir (OECD, 2021:266). KOBİ'lerin krediye erişimlerini iyileştirmek için British Business Bankası 2014 yılında kurulmuştur (OECD, 2019a: 386). The British Business Bank, KOBİ'lere yönelik Alternatif İşletme Finansmanı (Alternative Business Funding), Girişim Sermayesi Fonları (Enterprise Capital Funds), Finans Merkezi (The Finance Hub) ve Gelecek Fonu (Future Fund) programlarını yürütmektedir. Alternatif İşletme Finansmanı (Alternative Business Funding), Birleşik Krallık

KOBİ'lerini uygun bir fon sağlayıcı ile eşleştirirken farklı finansman ürünlerine erişimlerini sağlamaktadır. Girişim Sermayesi Fonları (Enterprise Capital Funds), hızla büyüyen şirketlere sermaye yatırımı yapmak üzere özel ve kamu fonlarını birleştirerek destek sağlamaktadır. Finans Merkezi (The Finance Hub) ise KOBİ'lerin büyümelerini sağlayacak finansman seçeneklerini anlamalarına katkı sağlayacak olan kısa filmler, kılavuzlar, kontrol listeleri ve finans sağlayıcılarını içeren bilgi ve destek sunmaktadır. Gelecek Fonu (Future Fund), teknoloji sektörlerinde öncü olarak faaliyet gösteren yenilikçi ve araştırma-geliştirme odaklı KOBİ'lere sermaye finansmanı kolaylaştırmak amacıyla kurulmuştur. Devlet destekli bir portföy garantisi olan Garanti Etkinleştirme (Enable Guarantees) programı ise belirlenmiş bir kredi portföyündeki net kredi zararlarının bir bölümünü karşılamaktadır (OECD, 2022c).

4.4. Fransa

Banque Publique d'Investissement (Bpifrance), Almanya'da bulunan KfW gibi KOBİ'lerin gelişimini hedefleyerek kamu programlarını koordine etmektedir (Infelise, 2014:12). Fransa'da KOBİ'lere yönelik finansman programları başta Bpifrance olmak üzere bölgesel idareler ile ticaret ve sanayi odaları aracılığıyla verilmektedir (OECD, 2021: 19). Medtech İnovasyon Fonu (Medtech Innovation Fund), Definvest, F3A, FAN, Fransa Turizm Yatırımı (France Tourism Investment), Sektör Yatırım Fonu (The Sector Investment Fund) ve Mid Cap programları Bpifrance tarafından yürütülmektedir. Erken aşama teşhis tıp teknolojisinde faaliyet gösteren KOBİ'leri desteklemek için kurulan Medtech İnovasyon Fonu (Medtech Innovation Fund) bir girişim sermayesi fonudur. Definvest, Fransız silahlı kuvvetleri teçhizatı için stratejik olarak önemli olan KOBİ'lere odaklanmış bir sermaye fonudur. Yüksek büyüme potansiyeli taşıyan Fransız dijital teknoloji şirketlerine destek veren F3A fonu, KOBİ'lerin küresel pazar lideri olmalarını hedeflemektedir. Risk sermayesi fonu olan FAN ise erken aşama start-up'lara odaklanmaktadır. Fransa Turizm Yatırımı (France Tourism Investment), turizm ve eğlence sektörüyle bağlantılı KOBİ'lere destek vererek yeniliği teşvik etmekte ve sektörü daha rekabetçi hale getirmektedir. Stratejik sektörlerde faaliyet gösteren KOBİ'lere yatırım yapan Sektör Yatırım Fonu (The Sector Investment Fund) demiryolu, enerji ve savunma gibi sektörlerde odaklanmaktadır. Hızlı büyüme potansiyeline sahip KOBİ'leri destekleyen Mid Cap, Avrupa ve küresel pazarlarda rekabet düzeyinin artmasına katkı sağlamaktadır (OECD, 2022c). Ayrıca Yatırım dAvenir (dInvestissement dAvenir) programı, mesleki yeterliliğe sahip girişimcilerin yenilikçi düzeyleri yüksek KOBİ'ler kurmalarını teşvik etmek üzere tasarlanmıştır. İnovasyon Vergi Kredisi de (The Innovation Tax Credit) KOBİ'lerin inovasyon odaklı harcamalarını teşvik etmek amacıyla tasarlanmıştır (OECD, 2022c).

4.5. Güney Kore

Güney Kore'nin ekonomik dönüşümünü başarılı olarak gerçekleştirmesinde KOBİ'ler kilit bir rol üstlenmiştir. Küçük ve Orta Ölçekli İşletme İdaresi (The Small and Medium Business Administration -SMBA) KOBİ'lere verilen önem kapsamında gelişimlerini desteklemek amacıyla 1996 yılında kurulmuştur (Lee ve Marvel, 2009: 317). Küçük ve Orta Ölçekli İşletme İdaresi (SMBA) daha sonra KOBİ ve Girişimler Bakanlığı (Ministry of SMEs and Startups-MSS) olarak yeniden yapılandırılmıştır (OECD, 2018: 148). Güney Kore KOBİ'leri ve Girişimler Bakanlığı'nın start-up'ları kapsayan Teknoloji Kuluçka Programı (Tech Incubator Program for Startups) yenilikçi girişimleri destekleyerek ar-ge ticarileştirme fonları sağlamaktadır (OECD, 2022c).

Güney Kore'de KOBİ ve Girişimler Ajansı (SMEs and Start-ups Agency- KOSME), KOBİ ve Girişimler Bakanlığı'nın belirlediği politikaların uygulanmasından sorumludur (Schüler vd., 2020: 13-16). KOSME tarafından sağlanan destekler arasında yer alan Başlangıç Aşaması Politika Fonu (Policy Fund - Startup Stage), yüksek teknolojiye sahip ve büyüme potansiyeli olan KOBİ'lere düşük faizli finansman sağlamak amacıyla yatırım ve kredi enstrümanlarını bir araya getirmektedir. Büyüme Aşaması Politika Fonu (Policy Fund - Growth Stage) ise yenilikçi teknoloji ve yönetim yetenekleriyle KOBİ'lerin rekabet gücünü artırmak amacıyla kullanılmaktadır (OECD, 2022c). Ayrıca banka kredisi veya teminat alma konusunda zorluk yaşayan KOBİ'ler KOSME'den faydalanabilmektedir (Binh vd., 2020:198).

KOBİ ve Girişimler Bakanlığı'na (Ministry of SMEs and Startups-MSS) bağlı olan kuruluşlar arasında yer alan Teknoloji Finans Kurumu (Technology Finance Corporation) ve Girişim Yatırım Şirketi (Venture Investment Corporation) özellikle teknoloji odaklı şirketlere yönelik destekler sağlamaktadır (Schüler vd., 2020: 13-16). Teknoloji Finans Kurumu (Technology Finance Corporation) tarafından yürütülen programlar arasında KİBO Yatırım Kampı (KİBO Venture Camp), Kredi Garantisi (Credit Guarantee) ve Teknoloji Değerlendirmesi (Technology Appraisal) bulunmaktadır. KİBO Yatırım Kampı, erken aşamadaki ticari girişimlere destek sağlamak üzere özel olarak tasarlanmıştır. Kredi Garantisi, teknolojik yetkinliklere sahip olmalarına rağmen teminat eksikliği nedeniyle krediye erişim konusunda sorun yaşayan yenilikçi KOBİ'leri hedeflemektedir. Teknoloji Değerlendirmesi, KOBİ'lerin teknoloji yeteneklerinin ve ticari pazarlanabilirliklerinin sistematik olarak değerlendirilmesini sağlamaktadır (OECD, 2022c). Girişim Yatırım Şirketi (Venture Investment Corporation), melek yatırımcılara finansal destek sunan Melek Yatırım Eşleştirme Fonu (Angel Investment Matching Fund) ile girişim ekosistemine katkı sağlamaktadır. İş Yaratma Fonu (Job Creation Fund) da büyüme aşamasındaki KOBİ'lere yatırım yaparak özellikle yüksek iş yaratma potansiyeline sahip olanlara destek vermektedir (OECD, 2022c).

4.6. Hollanda

Hollanda'nın finansman politikalarının çoğu yenilenebilir enerji, sağlık, tarım-gıda gibi stratejik sektörlere odaklanmaktadır (European Commission, 2019:10). KOBİ'lerin desteklenmesi amacıyla Hollanda Yatırım Enstitüsü (NLII) 2015 yılında, Ulusal Tanıtım Kurumu (Invest-NL) ise 2017 yılında kurulmuştur (OECD, 2019b: 190). Hollanda Ekonomi İşleri ve İklim Politikası Bakanlığı'na (Dutch Ministry of Economic Affairs and Climate Policy) bağlı bir şekilde faaliyet gösteren Hollanda İşletme Ajansı (The Netherlands Enterprise Agency) KOBİ'lerin yatırım yapma ve iş geliştirmelerine yardımcı olmak amacıyla faaliyet göstermektedir. Hollanda İşletme Ajansı'nın yürüttüğü programlar arasında Garanti Programı (BMKB), Çekirdek Sermaye (Seed Capital), Girişimci Finansmanı için Garanti (GO), EuroStars, Büyüme Tesisi Planı (The Growth Facility Scheme) ve Hollanda Girişimi (Dutch Venture) bulunmaktadır (OECD, 2022c).

Garanti Programı (BMKB), KOBİ'lerin teminatlarını ve finansman seçeneklerini artırmak amacıyla yürütülen bir programdır. Risk sermayesi sağlayan Çekirdek Sermaye (Seed Capital) programı, teknolojik sektörlerdeki yenilikçi girişimcilere odaklanmaktadır. Girişimci Finansmanı için Garanti (GO) programı, Hollanda'daki KOBİ'lerin önemli miktarda borç almasını kolaylaştırmayı hedeflemektedir. KOBİ'lere araştırma ve geliştirme süreçlerinde destek sağlayan EuroStars, uluslararası ortaklarla çalışan yüksek teknolojiye sahiplere yöneliktir. Büyüme Tesisi Planı (The Growth Facility Scheme). Risk sermayesini hedefleyen KOBİ'lerin bankalardan, özel sermaye şirketlerinden veya profesyonel gayri resmi yatırımcılardan destek alması sağlamaktadır. Hollanda Girişimi (Dutch Venture) ise ileri teknolojiye sahip iş geliştirme aşamasındaki KOBİ'lerin öz sermaye yatırımlarını artırmayı amaçlamaktadır (OECD, 2022c).

4.7. Japonya

Japonya KOBİ politikalarını İkinci Dünya Savaşı sonrasında şekillendirerek 1948 yılında Küçük ve Orta Ölçekli İşletme Ajansı'nı (Small and Medium Enterprise Agency) kurmuştur. 1963 yılında ise Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler Temel Yasası'nı (Small and Medium-sized Enterprises Basic Act) uygulamaya koymuştur (Wisuttisak, 2020: 4). Bu kanun ile Japonya'da KOBİ politikalarının temel ilkeleri belirlenmiştir (Tsuruta, 2020: 1071). Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerle ilgili Beyaz Kitap (White Paper On Small and Medium Sized Enterprises in Japan) ile bölgesel düzeyde değer oluşturmanın vurgulandığı bir perspektifle KOBİ'lerin önemi ele alınmaktadır (OECD, 2021:16). Japonya'da, KOBİ destek programlarını yürüten kuruluşlar arasında Ekonomi, Ticaret ve Sanayi Bakanlığı (Ministry of Economy, Trade and Industry - METI), Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler ve Bölgesel İnovasyon Organizasyonu (Organization for Small & Medium Enterprises and Regional Innovation Japan - SMRJ) ve Japonya Finans Şirketi (Japan Finance Corporation - JFC) bulunmaktadır (OECD, 2021:32).

Japonya'daki Küçük ve Orta Ölçekli İşletme Ajansı, Japon KOBİ politikasını koordine eden bir birim olarak faaliyet göstermektedir. Bu ajans Ekonomi, Ticaret ve Sanayi Bakanlığı'nın (The Ministry for the Economy, Trade and Industry - METI) bünyesinde faaliyet göstermektedir (OECD, 2021:32). Ekonomi, Ticaret ve Sanayi Bakanlığı (METI), Sanayi Destekleme (Sapo-In) programı ile imalat sektöründeki KOBİ'leri desteklemektedir (Suzuki, 2017: 3). Ayrıca küresel düzeyde yeni değerler yaratan girişimcilerin ortaya çıkmasını teşvik eden J-Startup Programı, hızlı büyüme potansiyeline sahip girişimlere hem kamu hem de özel kaynakları yönlendirerek destek sağlamaktadır (Ministry of Economy, Trade and Industry,2018: 2-5).

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler ve Bölgesel İnovasyon Organizasyonu (Organization for Small & Medium Enterprises and Regional Innovation Japan) tarafından yürütülen programlar arasında J-Net 21, J-GoodTech ve KOBİ Büyümeyi Destekleme Fonu (The SME Growth Support Fund) yer almaktadır. J-Net 21, ülke genelindeki KOBİ'lere hibe ve sübvansiyonlar konusunda günlük bilgi akışı sağlayan bir platformdur. J-GoodTech, KOBİ'lerle yabancı yatırımcılar arasında iş birliklerinin kurulmasını sağlarken KOBİ Büyümeyi Destekleme Fonu ile büyüme, gelişme ve yeniden iş yapılmasını amaçlayan KOBİ'ler desteklenmektedir (OECD, 2022c).

Japonya Finans Şirketi (Japan Finance Corporation) tarafından Bilgi Teknolojileri Kullanımını Teşvik Fonu (IT Utilization Promotion Fund), Yeni İş Geliştirme Fonu(New Business Development Fund), KOBİ Yönetiminin Güçlendirilmesi Fonu (Strengthening SME Management Fund) ve Sınır Ötesi Krediler (Cross-Border Loans) programları yürütülmektedir. Bilgi Teknolojileri Kullanımını Teşvik Fonu, uzun vadeli işletme sermayesi sağlayarak bilgisayarlar, yazılımlar, iletişim cihazları ve gelişmiş sayısal kontrol işleme ekipmanı alımını teşvik etmektedir. Uzun vadeli ekipman alımı için kredi imkanı sunulan Yeni İş Geliştirme Fonu, yenilikçi ve hızlı büyüme potansiyeline sahip işletmelere yöneliktir. KOBİ Yönetiminin Güçlendirilmesi Fonu, KOBİ'lerin yönetim ve finansman kapasitelerini güçlendirerek yeni pazar alanlarına açılmak isteyenlere kredi sağlamaktadır. KOBİ Yönetiminin Güçlendirilmesi Fonu ise yönetim kapasitesini artırmak ve uluslararası alanda rol oynamak isteyen KOBİ'lere krediler sunmaktadır (OECD, 2022c).

4.8. Türkiye

Türkiye'de 24 Ocak 1980 kararlarıyla birlikte piyasa ekonomisinin benimsenmesiyle özel teşebbüslerin teşvik edilmesi ve KOBİ'lerin desteklenmesine odaklanılmıştır (Taş ve Özcan, 2015: 143-144). Türkiye'nin kalkınma planları ve orta vadeli programları KOBİ'lerle ilgili üst politika belgeleri arasında yer almaktadır. 2024-2028 yıllarını kapsayan On İkinci Kalkınma Planı'nda Girişimcilik ve KOBİ'lere yönelik politikalar arasında finansmana erişim olanaklarının genişletilmesi, kurumsal gelişim ve verimliliklerinin artırılması, yenilikçilik kapasitelerinin ve ölçeklerinin büyütülmesi, tedarik zincirlerinde daha güçlü yer edinmelerinin sağlanması ve ihracat, yenilikçilik ile rekabetçilik seviyelerinin yükseltilmesi yer almaktadır (T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2023a: 122). 2024 - 2026 yıllarını kapsayan Orta Vadeli Programının büyüme ilgili politika ve tedbirler başlığı altında ise kaynakların etkin kullanılması doğrultusunda KOBİ'lere yönelik politikalar belirlenmiştir (T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2023b: 17-18). Türkiye'nin ekonomisinin dinamik ve önemli bir bileşeni olan KOBİ ekosistemi içinde etkili bir konuma sahip kuruluşlar arasında Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, KOSGEB, TÜBİTAK, Kredi Garanti Fonu, Ticaret Bakanlığı Türk Eximbank, Türkiye İş Kurumu bulunmaktadır.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı; Ar-Ge Teşvikleri Genel Müdürlüğü, Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü, Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Sanayi Bölgeleri Genel Müdürlüğü, Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü, Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü gibi birimleri aracılığıyla KOBİ'lere yönelik destek programlarını uygulamaktadır (T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Sanayi ve Verimlilik Genel Müdürlüğü, 2019). 1990 yılında kurulan Türkiye'nin KOBİ Ajansı konumunda olan Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB), Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın ilgili kuruluşudur (KOSGEB, 2019: 3-4). Girişimcilik destekleri; ar-ge, teknolojik üretim ve yerleştirme destekleri;

işletme geliştirme, büyüme ve uluslararasılaşma destekleri ile finansman destekleri başlıkları altında KOSGEB yürüttüğü programlar bulunmaktadır.

KOSGEB tarafından girişimcilere yönelik sunulan destekler ile ekonomik kalkınma ve istihdam sorunlarının çözümünde girişimciliğin desteklenmesi, yaygınlaştırılması ve başarılı işletmelerin kuruluşunu teşvik etmek amaçlanmaktadır. Girişimcilik destekleri 2019 yılından itibaren Geleneksel Girişimci ve İleri Girişimci Destek Programı olarak iki kategoriye ayrılmıştır. Ar-Ge, Teknolojik Üretim ve Yerileştirme Destekleri arasında Ar-Ge ve İnovasyon Destek Programı, Stratejik Ürün Destek Programı ve KOBİ Teknolojik Ürün Yatırım Destek Programı bulunmaktadır. Ar-Ge ve İnovasyon Destek Programı ile bilim ve teknolojiye dayanan yeni fikir ve buluşlara sahip girişimcilerin ve küçük ve orta ölçekli işletmelerin gelişimini hedeflemektedir. Bu program kapsamında yeni ürünlerin, süreçlerin, bilgilerin ve/veya hizmetlerin üretimine yönelik projeler desteklenmektedir. Stratejik Ürün Destek Programı ile orta-yüksek ve yüksek teknoloji sektörlerindeki katma değeri yüksek ve stratejik önemi olan ürünlerin üretimini artırmak için yatırım projelerine destek verilmektedir. KOBİ Teknolojik Ürün Yatırım Destek Programı ise araştırma-geliştirme ve yenilik faaliyetlerinin ticarileştirilmesini hedefleyerek yerli sanayide orta-yüksek ve yüksek teknoloji seviyelerinde yer alan ürünlerin üretimini teşvik etmektedir. İşletme Geliştirme, Büyüme ve Uluslararasılaşma Destekleri arasında İşbirliği Destek Programı, Yurt Dışı Pazar Destek Programı, KOBİ Gelişim Destek Programı, İşletme Geliştirme Destek Programı bulunmaktadır. İşbirliği Destek Programı, küçük ve orta ölçekli işletmelerin birbirleriyle veya büyük işletmelerle ortak çalışma kültürünü geliştirmelerini sağlamaktadır. Yurt Dışı Pazar Destek Programı, Türkiye'nin uluslararası hedeflerine odaklanarak küçük ve orta ölçekli işletmelerin yurtdışı pazarlara açılmasını ve ihracat kapasitelerini artırmalarını teşvik etmek için geliştirilmiştir. KOBİ Gelişim Destek Programı, küçük ve orta ölçekli işletmelerin ekonomi üzerindeki etkilerini, rekabet güçlerini ve sağladıkları katma değeri artırmayı hedeflemektedir. İşletme Geliştirme Destek Programı, küçük ve orta ölçekli işletmelerin rekabet güçlerini, kurumsallaşma seviyelerini ve markalaşmalarını desteklemektedir. KOBİ Finansman Destekleri ile bankalar aracılığıyla KOBİ'lere işletme, makine-teçhizat ve acil destek kredileri için uygun şartlarda finansal destek sağlanmaktadır. Bu destekler belirlenen puan oranında ve koşullarda faiz/kâr payı masraflarına yönelik verilmektedir (KOSGEB, 2023: 14-22). Bu destek modelleri içinde bazılarında proje hazırlama şartı aranırken diğerlerinde böyle bir gereklilik bulunmamaktadır. Özellikle KOBİ'lerin öncelikli sorunları göz önünde bulundurularak destek modellerinin sağladığı faydanın artırılması ise büyük önem taşımaktadır (Sevinç ve Eren, 2019: 410).

KOSGEB'in iştirakleri arasında bulunan KOBİ Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı A.Ş., genellikle yenilikçi ve potansiyel büyüme gösteren yatırım yaparak onların büyümesine ve gelişmesine katkıda bulunmaktadır (KOSGEB, 2023:117). Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın diğer bir ilgili kuruluşu olan Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) desteklerini Akademik, Sanayi, Kamu, Girişimcilik, Bilimsel Etkinlik, Bilim ve Toplum olmak üzere çeşitli kategorilere ayırarak faaliyet alanlarını daha bütüncül bir şekilde yürütmeye çalışmaktadır (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu, 2019: 5-6). Kredi Garanti Fonu teminat eksikliği nedeniyle çeşitli kredi ve destek fırsatlarından yeterince faydalanamayan KOBİ'ler için işletme ve yatırım finansmanı için sağlanan her türlü nakdi ve gayri nakdi kredinin belirli bir oranına kadar kefil olma rolünü üstlenmektedir (Kredi Garanti Fonu, 2022). Ticaret Bakanlığı ise ihracat edilen ürünlerin ve hizmetlerin katma değerini artırarak rekabet gücünü yükseltmeyi, pazar ve ürün çeşitliliğini genişleterek sürdürülebilir bir biçimde ihracatı artırmayı amaçlamaktadır (Ticaret Bakanlığı, 2019-2023: 16-17). Türk Eximbank, özellikle ihracatçılara yönelik olarak birçok ülkenin ihracat finansman kuruluşlarından farklı olarak kredi, garanti ve sigorta işlemlerini tek bir çatı altında birleştirmiştir (Türk Eximbank, 2018: 4). Türkiye İş Kurumu, istihdamın desteklenmesi ve artırılması amacıyla belirli kriterlere uyan işverenlere prim, vergi veya ücret destekleri sağlamaktadır (Türkiye İş Kurumu, 2018).

5. Seçilmiş Ülkeler ve Türkiye’de KOBİ Politika ve Finansman Programlarının Karşılaştırılması

KOBİ'lerin gelişimini teşvik etmek ve yeni teknolojilerin, ürünlerin ve hizmetlerin büyümesini hızlandırmak için ülkeler çeşitli politikalar yürütmektedir (Eniola and Entebagn, 2015: 241). Ülkelerin KOBİ'lerin rekabet gücü, büyüme, inovasyon, dijitalleşme, girişimcilik başlıklarında farklı stratejiler benimsediği görülmektedir. Seçilmiş ülkelerin KOBİ politikalarında hangi stratejileri benimsediği Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2: Seçilmiş Ülkeler ve Türkiye’de KOBİ Politikaları

Hedef	KOBİ Stratejisine Sahip Ülkeler	KOBİ Eylem Planı’na Sahip Ülkeler	Geniş Politika Çerçevesine Sahip Ülkeler
Rekabet gücü, Büyüme, İnovasyon, Dijitalleşme	Almanya	Amerika Birleşik Devletleri Hollanda	Birleşik Krallık
	Güney Kore	Japonya Türkiye	Fransa
Girişimcilik	Güney Kore	Amerika Birleşik Devletleri Japonya Türkiye	Birleşik Krallık Fransa
Geniş toplumsal hedefler, Sürdürülebilirlik	Almanya	Hollanda	

Kaynak: (OECD, 2021:25).

Tablo 2’de seçilmiş ülkelerin KOBİ stratejileri, eylem planları ve geniş politika çerçeveleri sunulmaktadır. Almanya ve Güney Kore, KOBİ Stratejileri adı verilen politika çerçeveleriyle hedeflerine yönelik netlik sağlamıştır. Bu stratejiler genellikle merkezi hükümet tarafından uzun vadeli bir belgede belirlenmektedir. Amerika Birleşik Devletleri, Hollanda, Japonya ve Türkiye gibi ülkeler KOBİ politikaları için eylem planlarına sahiptir. Yönetişim düzenlemelerini içermeyen eylem planları hazırlayan bu ülkeler KOBİ’lerle ilgili ulusal ve bölgesel politikaları kapsamlı bir şekilde ele almamakta ve KOBİ’lere yönelik genel yaklaşımlarını ortaya koymaktadır. KOBİ politikasında çeşitli önlemlere odaklanan izleme raporlarına sahip ülkeler arasında yer alan Birleşik Krallık ve Fransa daha geniş politika çerçevelerinin bir parçası politikalarını tasarlamaktadır. Bu politika çerçeveleri, KOBİ’ye özgü politika araçlarının kullanımını dışlamamakla birlikte sanayi, yenilikçilik, dijitalleşme ve bölgesel politika gibi daha geniş konuları kapsamaktadır.

Seçilmiş ülkelerin tamamı rekabet edebilirlik, büyüme, yenilikçilik ve dijitalleşmeyi güçlendirmeyi hedefleyen politikalara büyük önem vermektedir. KOBİ eylem planları bulunan Amerika Birleşik Devletleri, Japonya ve Türkiye ile daha geniş politika çerçeveleri olan Birleşik Krallık ve Fransa bu politikaların yanı sıra girişimcilğe de odaklanmaktadır. KOBİ Stratejisine sahip Güney Kore girişimcilere ikinci bir şans verme konusuna odaklanırken Almanya ve Hollanda toplumsal hedefler ve sürdürülebilirlik gibi konulara önem vermektedir. Bu durum ülkeler arasındaki politika yaklaşımlarının çeşitliliğini göstermektedir. Ele alınan ülkelerde KOBİ politikalarından sorumlu olan kurumlar ise aşağıda yer alan Tablo 3’te gösterilmektedir.

Tablo 3’te Almanya, Birleşik Krallık, Fransa ve Hollanda’nın KOBİ politikaları ile ekonomi ve diğer politika konularını birlikte değerlendirdiği bir yaklaşım sergiledikleri görülmektedir. Güney Kore, Japonya, Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri ise özel kuruluşları ile KOBİ’leri desteklemeye odaklanmıştır. Dolayısıyla bu kurumlar, KOBİ’lerin ihtiyaçlarına doğrudan yanıt verebilir, hızlı kararlar alabilir ve daha esnek bir şekilde programları yürütebilir. Bu ülkeler arasında Güney Kore KOBİ’leri desteklemek amacıyla özel bir KOBİ Bakanlığı’nı ve KOBİ Stratejisi’ni birleştiren tek ülke olarak öne çıkmaktadır.

KOBİ’lerin desteklenmesi ve geliştirilmesi için ülkeler çeşitli destek programları uygulamaktadır. Bu programlar ülkelerin özgün ihtiyaçlarına ve ekonomik şartlarına uygun olarak tasarlanarak KOBİ’lerin büyümesini teşvik etmektedir. KOBİ’lere yönelik uygulanan destek programların türü

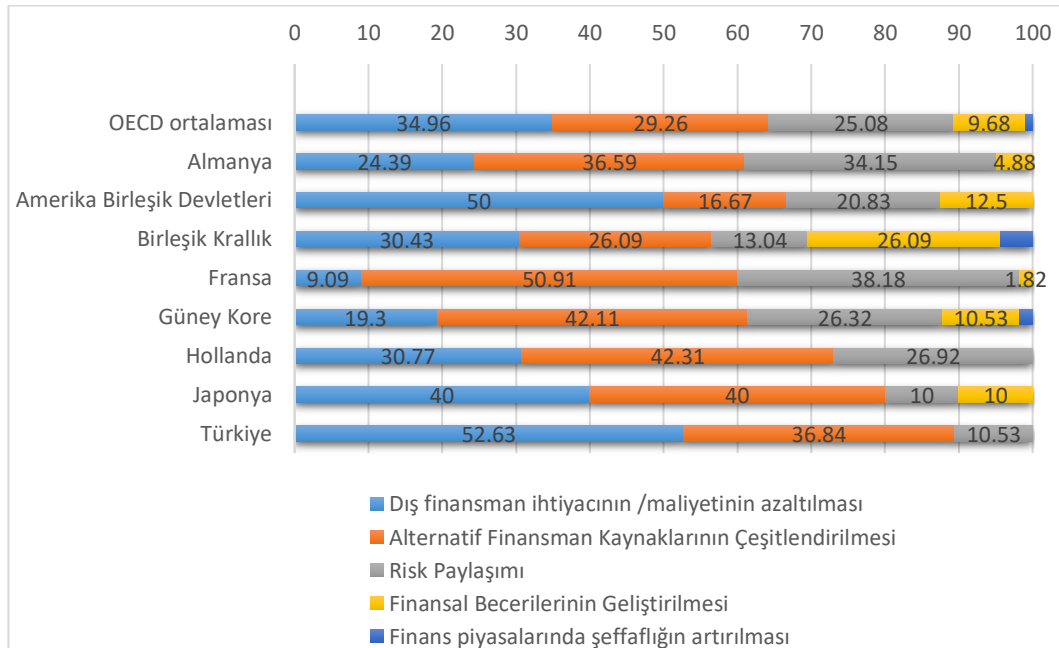
seçilmiş ülkelerde ve Türkiye’de kamu ile risk paylaşımı, alternatif finansman araçlarının çeşitlendirilmesi, finansal becerilerin geliştirilmesi ve dış finansman ihtiyacının/maliyetinin azaltılması başlıkları altında ele alınabilir. Grafik 1’de seçilmiş ülkelerde KOBİ’lere yönelik uygulanan programların dağılımı yer almaktadır.

Tablo 3: Seçilmiş Ülkeler ve Türkiye’de KOBİ Politikalarının Uygulanmasından Sorumlu Bakanlık, Kurum ve Kuruluşlar

Ülke	Bakanlık	Kurum ve Kuruluşlar
Almanya	Federal Ekonomi ve Enerji Bakanlığı (Federal Ministry of Economic Affairs and Energy –BMWi)	KOBİ Danışma Kurulu (SME Advisory Board)
ABD	Küçük İşletme İdaresi (The Small Business Administration)	Küçük İşletme İdaresi (The Small Business Administration)
Birleşik Krallık	Endüstriyel Strateji Departmanı (Department for Business, Energy and Industrial Strategy -BEIS)	British Business Bank (BBB)
Fransa	Ekonomi, Maliye ve Endüstriyel ve Dijital Egemenlik (Ministry for Economy, Finance and Industrial and Digital Sovereignty)	BpiFrance
Güney Kore	KOBİ ve Girişim Bakanlığı (Ministry of SMEs and Start-ups)	KOBİ ve Girişimler Ajansı (SMEs and Start-ups Agency- KOSME)
Hollanda	Ekonomi ve İklim Bakanlığı (Ministry of Economic Affairs and Climate)	Hollanda İşletme Ajansı (Netherlands Enterprise Agency)
Japonya	Ekonomi, Ticaret ve Sanayi Bakanlığı (Ministry of Economy, Trade and Industry- METI)	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler Ajansı (Small and Medium Sized Enterprises Agency)
Türkiye	Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı	Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı-KOSGEB

Kaynak: (OECD, 2021:56-60).

Grafik 1: Seçilmiş Ülkeler ve Türkiye’de KOBİ’lere Yönelik Uygulanan Programlarının Dağılımı

Kaynak: (OECD,2022c).

Seçilmiş ülkeler arasında uygulanan programların dağılımı incelendiğinde Türkiye, Amerika Birleşik Devletleri ve Japonya'nın KOBİ'lere yönelik dış finansman ihtiyacının ve maliyetinin azaltılmasında en yüksek paya sahip ülkeler olduğu görülmektedir. Bu ülkelerin KOBİ'lerin finansmana daha hızlı erişim sağlayabilmesi ve finansman maliyetlerini azaltabilmesi için OECD ortalaması üzerinde öncelikli bir strateji izlediği görülmektedir. Alternatif finansman kaynaklarını çeşitlendirmesi alanında en yüksek paya sahip ülkeler sırasıyla Fransa, Hollanda ve Güney Kore'dir. Bu ülkeler KOBİ'lerin alternatif finansal kaynaklara yönelmelerini teşvik ederek daha esnek ve sürdürülebilir finansal yapılar oluşturmasını amaçlamaktadır. Fransa ve Almanya, KOBİ'leri desteklemek için özellikle risk paylaşımı odaklı programlara öncelik vermektedir. Finansal becerilerin geliştirilmesinde en büyük paya sahip ülkeler olan Birleşik Krallık, Amerika Birleşik Devletleri ve Güney Kore KOBİ'lerin finansal yönetim konusundaki yetkinliklerini artırarak daha sağlam kararlar almalarını ve sürdürülebilir büyümelerini desteklemeyi hedeflemektedir. Finansal piyasalarda şeffaflığı artırmak amacıyla yürütülen destek programları sadece Birleşik Krallık ve Güney Kore tarafından uygulanmaktadır. Seçilmiş ülkelerde uygulanan örnek finansman programlarının karşılaştırılması ise Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4: Seçilmiş Ülkeler ve Türkiye'de KOBİ'lere Yönelik Uygulanan Program Örneklerinin Sınıflandırılması

Program Türü/ Ülkeler	Kamu ile Risk Paylaşımı	Alternatif Finansman Kaynaklarının Çeşitlendirilmesi	Finansal Becerilerinin Geliştirilmesi	Dış finansman ihtiyacının /maliyetinin azaltılması
Almanya	Venture Tech Büyüme Finansmanı	Yüksek Teknoloji Başlangıç Fonu	Alman Hızlandırıcı Programı	KOBİ'ler için Merkezi İnovasyon Programı
Amerika Birleşik Devletleri	İhracat İşletme Sermayesi Kredi Programı	Nitelikli Küçük İşletme Hisse Senetleri	Mentor-Protégé Programı	Küçük İşletme İnovasyon Araştırması
Birleşik Krallık	Garanti Etkinleştirme	Girişim Sermayesi Fonları	Alternatif İşletme Finansmanı	Garanti Etkinleştirme
Fransa	Sektör Yatırım Fonu	Medtech İnovasyon Fonu	Yatırım dAvenir Programı	İnovasyon Vergi Kredisi
Güney Kore	Teknoloji Kuluçka Programı	Melek Yatırım Eşleştirme Fonu	KİBO Yatırım Kampı	Başlangıç Aşaması Politika Fonu
Hollanda	Finansmanı için Garanti	Çekirdek Sermaye	-	Garanti Programı
Japonya	KOBİ Büyümeyi Destekleme Fonu	Sınır Ötesi Krediler	J-Net 21	Yeni İş Geliştirme Fonu
Türkiye	Kredi Garanti Fonu Destekleri	KOBİ Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı Destekleri	-	KOSGEB Girişimcilik Destekleri

Kaynak: (OECD, 2022c).

Tablo 4'e göre KOBİ'lerin büyüme, inovasyon ve sürdürülebilirlik hedeflerine destek sağlayan bu programların her ülkenin ekonomik koşullarına özel olarak uyarlandığı görülmektedir. Örneğin Türkiye'nin KOSGEB Girişimcilik Destekleri ve Amerika Birleşik Devletlerinin Küçük İşletme İnovasyon Araştırması programı KOBİ'lerin finansman ihtiyaçlarını karşılamalarını sağlamaktadır. Fransa'nın Medtech İnovasyon Fonu ve Hollanda'nın Çekirdek Sermaye programı KOBİ'lerin geleneksel banka kredileri dışında farklı finansal araçlara erişimini artırmak için çeşitli çözümler geliştirmektedir. Fransa'nın Sektör Yatırım Fonu ve Almanya'nın Venture Tech Büyüme Finansmanı gibi programlar KOBİ'lerin finansal risklerini minimize ederek daha güvenli yatırım fırsatları sunmayı hedeflemektedir. Birleşik Krallık Alternatif İşletme Finansmanı programı KOBİ'lerin finansal yönetim ve stratejik planlama konularında destek olarak daha sürdürülebilir büyüme elde etmelerini sağlamaktadır. Sonuç olarak ülkelerin KOBİ'lerin finansman ihtiyaçlarına yönelik farklı

yaklaşımlar sunduğu görülmektedir. Kamu ile risk paylaşımı, alternatif finansman araçlarının çeşitlendirilmesi, finansal becerilerin geliştirilmesi ve dış finansman ihtiyacının/maliyetinin azaltılması gibi başlıklar altında yer alan bu programların etkisi çok yönlü sahip olabilir. Ayrıca bu destek programları KOBİ'lerin daha sağlıklı finansal kararlar almalarını, inovatif faaliyetlerini artırmalarını ve büyümelerini olumlu etkileyerek KOBİ'lerin yaşam döngüsünün her aşamasında önemli rol oynamaktadır.

6. Sonuç

KOBİ'lerin karşılaştığı önemli zorluklar arasında finansmana sınırlı erişim yer almaktadır. Bu doğrultuda ülkelerin uyguladığı programlar ekonomik koşulları, hedefleri ve önceliklerine göre farklılık göstermektedir. Çalışmada OECD ülkeleri arasında bulunan Almanya, Amerika Birleşik Devletleri, Birleşik Krallık, Fransa, Güney Kore, Hollanda, Japonya ve Türkiye'nin KOBİ'lerin finansmanına yönelik uyguladığı programlar karşılaştırılmıştır. Güney Kore ve Türkiye'de KOBİ'lerin toplam istihdama katkısı %70'in üzerinde iken Amerika Birleşik Devletleri ve Fransa'de büyük işletmelerin istihdamda daha fazla bir orana sahip olması bu ülkelerde iş ortamının yapısının farklılığını yansıtmaktadır. Dolayısıyla her ülkenin kendi KOBİ politikalarını ve programlarını geliştirmesi önemlidir.

Almanya ve Güney Kore, resmi KOBİ stratejilerini belirlemek için çok yıllık bir belge kullanmaktadır. KOBİ'lerle ilgili öncelikleri ve eylemleri netleştirmek amacıyla planları olan ülkeler ise Amerika Birleşik Devletleri, Hollanda, Japonya ve Türkiye'dir. Birleşik Krallık ve Fransa ise KOBİ politikalarını geniş bir stratejide ele almaktadır. Güney Kore, Japonya, Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri KOBİ'lere yönelik kurmuş olduğu özel kuruluşları ile KOBİ'leri desteklerken Almanya, Birleşik Krallık, Fransa ve Hollanda KOBİ politikalarını ekonomi ve diğer politikalarla birlikte yürütmektedir. KOBİ'leri desteklemek amacıyla Güney Kore resmi bir KOBİ stratejisinin yanında KOBİ ve Girişim Bakanlığı'na sahiptir. Türkiye ve Amerika Birleşik Devletleri KOBİ'lerin finansmana daha rahat ulaşmasını sağlamayı öncelikli bir strateji olarak benimsemektedir. Fransa ve Hollanda, özellikle alternatif finansman kaynaklarını çeşitlendirmek için programlarını tasarlamaktadır. Almanya ve Fransa ise KOBİ desteklerinde öncelikli olarak risk paylaşımına dayalı programları ön planda tutmaktadır. Birleşik Krallık, finansal becerilerin artırılması için uygulanan programlara öncülük ederken aynı zamanda finansal piyasalarda daha fazla şeffaflık sağlamayı amaçlayan programları da yürütmektedir.

Sonuç olarak ele alınan örnek ülkelerle karşılaştırıldığında Türkiye'nin KOBİ'lerin finansal destek ve kaynaklara erişim ile alternatif finansman kaynaklarını geliştirmeye odaklandığı görülmektedir. Bu durum Türkiye'nin KOBİ'lerin büyüme ve gelişme ihtiyaçlarına yönelik çeşitli programlarla aktif destek sağladığını göstermektedir. Ancak finansal becerilerin geliştirilmesi ve finansal piyasaların şeffaflığının artırılması konularında eksikliklerin bulunması Türkiye'de KOBİ'lerin büyüme potansiyellerini sınırlayabilmektedir. Birleşik Krallık, Amerika Birleşik Devletleri, Güney Kore ve Japonya finansal becerilerin geliştirilmesine ağırlık vermiştir. Dolayısıyla Türkiye de KOBİ'lerin finansal becerilerini artırılması amacıyla bu ülkelerin deneyimlerinden yararlanarak örnek alabileceği programlar geliştirebilir.

Finansal yeteneklerini artırmaya ve finansal piyasalardaki şeffaflığı güçlendirmeye yönelik programların oluşturulması KOBİ'lerin daha rekabetçi ve büyüme odaklı bir perspektifle faaliyet göstermelerine katkı sağlayabilir. Almanya ve Güney Kore'de olduğu gibi Türkiye'de uzun vadeli bir KOBİ stratejisi oluşturmalıdır. Bu strateji, KOBİ'lerin taleplerini ve ekonomik hedeflere yönelik özel politika önlemlerini içermelidir. Destek programları KOBİ'lerin sektörü, büyüklüğü, gelişme aşaması gibi unsurlara göre özelleştirilmelidir. Ayrıca bölgelerin gelişmişlik düzeyine özgü sektörler için destekler planlanmalıdır. Türkiye'de KOBİ desteklerinin farklı kamu kurumları tarafından verilmesi ise koordinasyon eksikliği sebebiyle karışıklığa sebep olabilmektedir. Bu kapsamda Güney Kore'de olduğu gibi Türkiye'de de KOBİ ve Girişim Bakanlığı kurulmalıdır. Bu kurum KOBİ politikalarını ve programlarını koordine ederek mükerrer uygulamaların önüne geçebilir. Desteklerin etkisiyle

birlikte yapılacak gerekli iyileştirmelerin belirlenmesi amacıyla da düzenli bir şekilde izleme yapılması da gereklidir.

Kaynakça

- Abraham, F. ve Schmukler, S. L. (2017). *Addressing the SME Finance Problem*. World Bank Research and Policy Briefs, No:9, Malaysia.
- Acs, Z. J. ve Szerb, L. (2010). *The Global Entrepreneurship and Development Index (GEDI), Opening Up Innovation: Strategy, Organization and Technology Conference*. London: Imperial College.
- Amoah, S.K. ve Amoah A.K. (2018). The Role of Small and Medium Enterprises (SME's) To Employment in Ghana. *International Journal of Business and Economics Research*, 7(5), 151-157.
- Ataç, B. (1999). Maliye Politikası, Genişletilmiş Beşinci Baskı, Eskişehir: Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayınları.
- Aydin, U. (2007). Promoting Industries in the Global Economy: Subsidies in OECD Countries, 1989 to 1995. *Journal of European Public Policy*, 14(1), 115-131.
- Berlemann M. ve Jahn V. (2016). Regional Importance of Mittelstand Firms and Innovation Performance. *Regional Studies*, 50(11), 1819-1833.
- Binh, K. B., Jhang, H., Park, D. ve Ryu, D. (2020). Capital Markets for Small-and Medium-Sized Enterprises and Startups in Korea. *The Journal of Asian Finance, Economics and Business*, 7(12), 195-210.
- Bouazza, A. B. (2015). Small and Medium Enterprises As An Effective Sector for Economic Development and Employment Creation in Algeria. *International Journal of Economics, Commerce and Management*, 3(2), 1-16.
- Brault, J. ve Signore, S. (2019). *The Real Effects of EU Loan Guarantee Schemes for SMEs: A Pan-European Assessment*. EIF Working Paper, No. 2019/56, Luxembourg: European Investment Fund (EIF).
- Bundesministerium Für Wirtschaft Und Energie (BMWi) (2019). *Valuing SME's Strengthening Opportunities Easing the Burden- the German SME Strategy*, Berlin: Federal Ministry for Economic Affairs and Energy Public Relations Division.
- Dahlstrand, A. L. ve Stevenson, L. (2010). Innovative Entrepreneurship Policy: Linking Innovation And Entrepreneurship in a European Context. *Annals of Innovation and Entrepreneurship*, 1(1), 1-15.
- Deaconu, A., Buiga, A. ve Strouhal, J. (2012). SMEs Financial Reporting: Attitudes Towards IFRS for SMEs. *Studia Universitatis Babeş-Bolyai*, 57(1), 102-122.
- Degryse, H., Karapetyan, A., ve Karmakar, S. (2019). *To Ask or Not to Ask: Collateral vs. Screening in Lending Relationships*, Bank of England Working Paper, No. 778, London.
- Demary, M., Hornik, J. ve Watfe, G. (2016). *SME Financing in the EU: Moving Beyond One-Size-Fits-All*, IW-Report, No. 11/2016, Köln: Institut Der Deutschen Wirtschaft (IW).
- Eniola, A. A. ve Entebagn, H. (2015). Government Policy and Performance of Small and Medium Business Management. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, 5(2), 237-248.
- European Commission (2003). *Definition of Micro, Small and Medium-Sized Enterprises*. Official Journal of the European Union, L 124/39, (20.05.2003).
- European Commission (2015). *User Guide to the SME Definition*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

- European Commission (2019). *2019 SBA Fact Sheet – Holland*.
- Ferrando, A. ve Ruggieri, A. (2015). *Financial Constraints and Productivity: Evidence From Euro Area Companies*. Germany: European Central Bank Working Paper Series.
- Grimm, M. ve Paffhausen, A. L. (2015). Do Interventions Targeted at Micro-Entrepreneurs and Small and Medium-Sized Firms Create Jobs? A Systematic Review of the Evidence for Low and Middle Income Countries. *Labour Economics*, 32, 67-85.
- Hanedar, E. Y., Broccardo, E. ve Bazzana, F. (2014). Collateral Requirements of SME's: The Evidence from Less-Developed Countries. *Journal of Banking and Finance*, 38: 106-121.
- Infelise, F. (2014). *Supporting Access to Finance by SMEs: Mapping the Initiatives in Five EU Countries*. ECMI Research Report No. 9, Brussels.
- International Finance Corporation (2010). *Scaling-Up SME Access to Financial Services in the Developing World*. Washington: World Bank.
- International Finance Corporation (2017). *MSME Finance Gap: Assessment of the Shortfalls and Opportunities in Financing Micro, Small And Medium Enterprises in Emerging Markets*. Washington: World Bank.
- Jun, S. P., Seo, J. H., ve Son, J. K. (2013). A Study of the SME Technology Roadmapping Program to Strengthen the R&D Planning Capability of Korean SMEs. *Technological Forecasting and Social Change*, 80(5), 1002-1014.
- Kayanula, D. ve P. Quartey, 2000. The Policy Environment for Promoting Small and Medium-Sized Enterprises in Ghana and Malawi. Finance and Development Research Programme, Working Paper Series, Paper No 15, IDPM, University of Manchester.
- Kersten, R., Harms, J., Liket, K., ve Maas, K. (2017). Small Firms, Large Impact? A Systematic Review of the SME Finance Literature. *World Development*, 97, 330-348.
- Keynes, J. M. (1967). *The General Theory of Employment, Interest and Money*. London: Macmillan.
- KOSGEB (2019). *KOSGEB Stratejik Plan 2019-2023*, Ankara.
- KOSGEB (2023). *2022 Yılı Faaliyet Raporu*, Ankara.
- KOSME (2023). Status of Korean SMEs. <https://www.kosmes.or.kr/sbc/SH/EHP/SHEHP025M0.do>.
- Kölling, A. (2015). Does Public Funding Work? A Causal Analysis of the Effects of Economic Promotion With Establishment Panel Data, *Kyklos*, 68(3), 385-411.
- Kredi Garanti Fonu (2022). *2022 Yılı Faaliyet Raporu*, Ankara.
- Kutlu, H. A., ve Demirci, N. S. (2007). KOBİ'lerin Finansal Sorunları Ve Çözüm Önerileri. *4.KOBİ'ler ve Verimlilik Kongresi*. İstanbul Kültür Üniversitesi, 187-198.
- Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler Yönetmeliği (2023). T.C. Resmi Gazete, 32201, (25.05.2023).
- Lee, I. H., ve Marvel, M. R. (2009). The Moderating Effects of Home Region Orientation on R&D Investment and International SME Performance: Lessons from Korea. *European Management Journal*, 27(5), 316-326.
- Ministry of Economy, Trade and Industry (METI) (2018). J-Startup. https://www.j-startup.go.jp/en/about/docs/J-Startup_EN_181009.pdf.
- Ministry of SMEs and Startups (2023). Scope of Small and Medium Enterprises, <https://www.mss.go.kr/site/eng/02/2020100000002019110604.jsp>.
- Nakku, V. B., Agbola, F. W., Miles, M. P., ve Mahmood, A. (2020). The Interrelationship Between Sme Government Support Programs, Entrepreneurial Orientation and Performance: A Developing Economy Perspective. *Journal of Small Business Management*, 58(1), 2-31.

- Nassr, I. K., ve Wehinger, G. (2015). Opportunities and Limitations of Public Equity Markets for SMEs. *OECD Journal: Financial Market Trends*, 2015(1), 49-84.
- OECD (2015). *New Approaches to SME and Entrepreneurship Financing: Broadening the Range of Instruments*, <https://www.oecd.org/cfe/smes/New-Approaches-SME-full-report.pdf>.
- OECD (2017). *Enhancing the Contributions of SMEs in a Global and Digitalised Economy*. Paris: OECD Publishing.
- OECD (2018). *Financing SME and Entrepreneurs 2018 on OECD Scorebord*. Paris: OECD Publishing.
- OECD (2019a). *OECD SME and Entrepreneurship Outlook 2019*. Paris: OECD Publishing.
- OECD (2019b). *Financing SME and Entrepreneurs 2018 on OECD Scorebord*. Paris: OECD Publishing.
- OECD (2021). *SME and Entrepreneurship Policy Frameworks Across OECD Countries: an OECD Strategy for SMEs and Entrepreneurship*. Paris: OECD Publishing.
- OECD (2022a). *Financing Growth and Turning Data into Business: Helping SMEs Scale Up*. OECD Studies on SMEs and Entrepreneurship, Paris: OECD Publishing.
- OECD (2022b). *2022 Updated G20/OECD High-Level Principles on SME Financing*, <https://www.oecd.org/cfe/smes/2022-Update-OECD-G20-HLP-on-SME-Financing.pdf>.
- OECD (2022c). *Data Lake on SME and Entrepreneurship Database*, SMEs scaling Up Project (13.02.2024).
- OECD (2022d). *SME Policy Index: Western Balkans and Turkey 2022: Assessing the Implementation of the Small Business Act for Europe*, Paris: OECD Publishing.
- OECD (2023). *Structural and Demographic Business Statistics*. https://stats.oecd.org/index.aspx?DataSetCode=SSIS_BSC_ISIC4.
- OECD (2024). *Financing SME and Entrepreneurs 2024 on OECD Scorebord*. Paris: OECD Publishing.
- Quintiliani, A. (2019). Impact of Financial Transparency on SMEs' Value. *Journal of Applied Finance & Banking*, 9(6), 285-300.
- Rao, P., Kumar, S., Chavan, M., ve Lim, W. M. (2021). A Systematic Literature Review on SME Financing: Trends and Future Directions. *Journal of Small Business Management*, DOI: 10.1080/00472778.2021.1955123.
- Raymond, L. ve Croteau, A.M. (2006). Enabling the Strategic Development of SMEs Through Advanced Manufacturing Systems. *Industrial Management and Data Systems*, 106 (7), 1012-1032.
- Sahinidis, A. G., Vassiliou, E. E. ve Hyz, A. B. (2014). Factors Affecting Entrepreneur's Intention to Start a New Venture: an Empirical Study. *International Journal on Strategic Innovative Marketing*, 1(3), 148-162.
- Schüler, D., Suhaličca, M., Pascha, W. ve Oh, K. Y. (2020). *Government Policies for Start-Ups in Korea and Its Regions: Motives, Mechanisms and Major Obstacles*. Duisburg: Working Papers on East Asian Studies.
- Sevinç, A. ve Eren, T. (2019). KOBİ'LER İÇİN KOSGEB Destek Modellerinin Çok Ölçütlü Karar Verme Yöntemleri İle Sıralanması. *Uluslararası Mühendislik Araştırma ve Geliştirme Dergisi*, 11(1), 409-425.
- Small Business Administration (2023), Table of Small Business Size Standards Matched to North American Industry Classification System Codes, https://www.sba.gov/sites/sbagov/files/202303/Table%20of%20Size%20Standards_Effective%20March%2017%2C%202023%20%281%29%20%281%29_0.pdf.
- SME Support Japan (2023). Definition of a SME, <https://www.smrj.go.jp/english/about/target.html>

- Stiglitz J.E. (1994). Kamu Kesimi Ekonomisi, (Çev. Ömer F. Batirel). İstanbul: Marmara Üniversitesi Yayın No. 549.
- Stiglitz, J.E. ve Weiss, A.(1981). *Credit Rationing in Markets with Imperfect Information*. The American Economic Review, 71(3), 393-410.
- Suzuki, J.E. (2017). To Support R&D Or Linkages? Seeking a Better Policy Mix for SME Support. Japonya: Research Institute of Economy, Trade and Industry (RIETI),
- Taş Y. ve Özcan S. (2015). *Yenilikçi ve Sosyal Boyutlarıyla Avrupa Birliği ve Türkiye’de KOBİ’ler*. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı (2023). *KOBİ’lerin ve Esnaf Sanaatkarların Güçlendirilmesi* Onuncu Kalkınma Planı 2014-2018, Özel İhtisas Komisyon Raporu, Ankara.
- T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Sanayi ve Verimlilik Genel Müdürlüğü (2019). Sanayi Yatırımlarına Verilen Destekler ve Teşvik Programları, Ankara.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2023a), On İkinci Kalkınma Planı (2024-2028), Ankara.
- T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı (2023b), Orta Vadeli Program (2024-2026), Ankara.
- Ticaret Bakanlığı (2019). Stratejik Plan 2019-2023, Ankara.
- Tokila, A., Haapanen, M. ve Ritsilä, J. (2008). Evaluation of Investment Subsidies: When is Deadweight Zero. *International Review of Applied Economics*, 22(5),585-600.
- Tsuruta, D. (2020). SME Policies as a Barrier To Growth Of SME’s. *Small Business Economics*, 54(4), 1067-1106.
- Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (2019). TÜBİTAK Stratejik Plan 2019-2023, Ankara.
- Türkiye İş Kurumu (2018). Faaliyet Raporu, Ankara.
- Türk Eximbank (2018). Faaliyet Raporu, Ankara.
- United Nations Conference on Trade and Development [UNCTAD] (2004). *Incentives*. New York: United Nations Publications.
- Warwick, K.(2013). *Beyond Industrial Policy: Emerging Issues And New Trends*. OECD Science, Technology and Industry Policy Papers, No 2. Paris: OECD Publishing.
- Wisuttisak, P. (2020). Comparative Study on Regulatory and Policy Frameworks for Promotion of Startups and SMEs in Japan, the Republic of Korea, Malaysia, and Thailand. ADBI Working Paper Series, No. 1206, Tokyo: Asian Development Bank Institute.
- World Bank (2019). *Small and Medium Enterprises (SMEs) Finance*, www.worldbank.org/en/topic/smefinance.
- Yıldız, S.B. (2019). *Küçük ve Orta Ölçekli İşletmelerin Desteklenmesinde KOSGEB’in Rolü*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- U.S. Small Business Administration (2017). Strategic Plan – Fiscal Years 2018 – 2022, Washington.
- Yüksel, C. ve Oskay, C. (2013). Türkiye Ekonomisinde Güncel Ekonomik ve Mali Konular. Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Zafar, A. ve Sadat, M. (2017). SMEs and its Role in Economic and Socio-Economic Development of Pakistan. *International Journal of Academic Research in Accounting, Finance and Management Sciences*, 7(4),195-205.

PROGRAMS FOR SME'S FINANCE: A COMPARISON OF SELECTED COUNTRIES AND TÜRKİYE

Extended Abstract

Aim: SMEs are one of the fundamental elements of the economy with their flexibility, innovative structure, and contribution to national income and employment. With the increase in industrialization after the Industrial Revolution and the subsequent shaping of modern economies, the role of SMEs in the economy has gradually increased. Some of the resources that governments obtain to finance public services are allocated to support SMEs. This support for SMEs contributes to achieving objectives such as increasing economic growth and employment and promoting innovation and competitiveness. SMEs' access to finance is critical at every stage of their development. There are significant differences in the financing mechanisms and policies developed to support SMEs across countries. The purpose of this study is to compare SME financing programs in Türkiye and selected countries and draw implications for Türkiye. These programs, which can be examined under the headings of risk sharing with the public, diversification of alternative financing instruments, development of financial skills, and reducing the need/cost of external financing, contribute to SMEs achieving their growth, innovation, and sustainability goals.

Method(s): This study includes a theoretical discussion. In this study firstly, the concept of SMEs is mentioned and then information about the financing of SMEs is given. Then, a comparison is made by including SME financing practices in selected OECD countries such as Germany, the United States, the United Kingdom, France, South Korea, the Netherlands, Japan, and Türkiye.

Findings: The study addresses the problem of limited access to finance for SMEs through support programs that vary according to the economic conditions, priorities, and objectives of the states. The fact that the contribution of SMEs to total employment is over 70% in South Korea and Türkiye while large enterprises have a larger share in employment in countries such as the United States and France reflects the different structures of doing business in these countries. It is therefore important for each country to develop its own SME policies and programs. Among the countries considered in the study, Germany and South Korea have formal SME strategies set by the central government, while the United States, the Netherlands, Japan, and Türkiye have action plans that do not include governance arrangements to set priorities and actions. The United Kingdom and France have SME policies as part of broader policy strategies. Türkiye and the United States have adopted easier access to finance as a priority strategy for SMEs. France and the Netherlands implement more programs to diversify alternative sources of financing. France and Germany place more emphasis on programs to support SMEs, with a particular focus on risk sharing. The United Kingdom stands out as the country with the highest number of programs to improve financial skills, while also providing support by focusing on programs aimed at increasing transparency in financial markets.

Conclusion: Türkiye has outperformed the OECD average in SMEs' access to financial support and resources, and has made progress in developing alternative sources of financing. This shows that Türkiye is providing effective support through various programs to meet the growth and development needs of SMEs. However, gaps in developing financial skills and increasing transparency in financial markets may limit the growth potential of SMEs in Türkiye. Türkiye can learn from the experiences of countries such as the United States, the United Kingdom, South Korea, and Japan, which have performed well in this area, and develop programs that can serve as a model. It is also crucial that Türkiye adopts a long-term strategy that focuses on the specific needs and sectoral characteristics of its SMEs, as in Germany and South Korea. The establishment of a Ministry of SMEs, similar to the one in South Korea, could also be recommended to determine SME policies in Türkiye. This institution can coordinate support programs, prevent duplication, and ensure effective implementation of programs.
